

הדלק של הנישואים: התגלית של אהרן שהצילה את הבית מבוסס על לקו"ש כד/253

בני זוג כעוסים נכנסו אל יועץ נישואים. האישה התלוננה שבעלה היה אומר לה בעבר עד כמה הוא מעריך את התכונות הנפלאות שלה, אך בזמן האחרון אינו אומר לה מילים טובות.

"מה התגובה שלך לתלונות?" - "אני לא יודע מה אשתי רוצה. כשנישאתי, לפני 25 שנה, אמרתי לה שאני אוהב אותה ומעריך את האישיות שלה. אם משהו ישתנה – אעדכן אותה."

אנו רוצים לדבר על נושא חשוב שלא מרבים לדבר עליו, אך אי אפשר להגזים בחשיבות שלו: ביטויי הערכה ושבח במשפחה. לעתים אנו חושבים דברים טובים על בן/בת הזוג או הילדים אבל לא אומרים להם את זה בקול. לפעמים אנחנו מביעים עליהם הערכה באזני הזולת ודווקא הם לא זוכים לשמוע אותה. והשבוע הוא זמן מתאים כדי לדון בנושא החשיבות לבטא הערכה כלפי היקרים לנו.

נפתח את השיעור עם דילמה הלכתית מרתקת שהונחה על שולחן הראשון לציון, הרב עובדיה יוסף:

1. שו"ת יביע אומר יורה דעה לב: אישה שבהיותה צעירה, חייתה עם בחור והתעברה ממנו ועשתה הפלה מלאכותית. אחר כך חזרה בתשובה ונישאה לבחור ישיבה וחיו באהבה ונתעברה ממנו וילדה בן. והנה הביע רצונו לקיים פדיון הבן... והאישה באה אל הרב המקומי וסיפרה כל שאירע ושואלת האם חייבת להודיע לבעלה שהייתה מעוברת בעבר כדי להצילו מעוון ברכה לבטלה של פדיון הבן? או שמא אם תודיע לו, יופר שלום הבית ועלול שתפרוץ ביניהם מריבה וקטטה - ויש לומר גדול השלום?

הדילמה הזו מעמתת בין שני עקרונות מהותיים: מצד אחד, החשיבות לומר את האמת ולמנוע את הבעל מלברך ברכה לבטלה על פדיון הבן, מתוך מחשבה שזה ההיריון הראשון של אשתו. מצד שני, עומדת החשיבות לשמור על כבוד האישה בעיני בעלה ולגרום לה להיות מוערכת ומוחמאת בעיניו.

דיון: מה גובר מבין השניים? כיצד ניגשים בכלל לפתור בעיה כזו?

על מנת לגבש הכרעה הלכתית בנושא, הבה נפנה למקום אחר לגמרי, אל שאלה חשובה ומעניינת בפני עצמה שתעניק לנו בהמשך השיעור תשובה ברורה לדילמה.

ביום חמישי השבוע, ז' באדר, יחול יום ההילולא החשוב ביותר בהיסטוריה היהודית. יום הסתלקותו של אדון כל הנביאים, מבחר המין האנושי, משה רבנו. וכאן אפשר להניח כי האבל והשבר בפטירת משה היה קורע לב ובלתי ניתן להכלה. אולם באה התורה ומספרת באופן מפורש את ההיפך הגמור. דווקא בגוף הפרשה העוסקת בפטירת משה, התורה טורחת להדגיש כי עם כל הכאב והצער, השבר בפטירת משה לא הגיע אל השבר בפטירתו של אהרן אחיו, כפי שסופר בפרשת חוקת.

2. דברים לד, ח: ויבכו בני ישראל את משה בערבות מואב שלושים יום; וייתמו ימי בכי אבל משה.

חז"ל שמים לב מיד לניסוח השונה כאן ביחס לזה שבפרשת חוקת:

במדבר כ, כט: ויראו כל העדה כי גווע אהרן ויבכו את אהרן שלשים יום כל בית ישראל.

שני שינויים בולטים בין תיאור האבל בפטירת משה לעומת התיאור אצל אהרן. אצל משה נאמר: "בני ישראל", דהיינו הזכרים, ואילו אצל אהרן נאמר "בית ישראל", דהיינו זכרים ונקבות. יתירה מכך: אצל משה נאמר רק "בני ישראל" בעוד שאצל אהרן נאמר: "כל בית ישראל". הוי אומר שגם בין הזכרים עצמם, האבל אצל אהרן עטף את כולם ממש, בעוד שאצל משה היו גברים שעמדו מהצד.

רש"י: בני ישראל – הזכרים, אבל באהרן... נאמר כל בית ישראל – זכרים ונקבות. ליקוטי שיחות כד/253 הע' 8: וגם בנוגע לזכרים, לא כל הזכרים כבאהרן, שנאמר 'כל בית ישראל'.

ואלו לא ההבדלים היחידים בין משה ואהרן. התורה מוסיפה אצל משה עוד כמה מילים קשות: "ויתמו ימי בכי אבל משה". הוי אומר שאצל משה היה סוף לאבל, בעוד שאצל אהרן לא נאמרו מילים כאלו. מכאן שהאבל על אהרן לא נגמר לעולם. פטירתו יצרה חור שאיש לא היה יכול למלא אותו.

מגן אבות על אבות דרבי נתן פי"ב: נדייק דיוק גדול דבמשה כתיב 'ויתמו ימי בכי אבל משה' ובאהרן לא נאמר כך. אלא שבמשה תמו אחר השלושים יום אבל באהרן אפילו אחר כן עדיין היו בוכים אותו.

יש לומר שההבדל הזה בין משה ואהרן, מוליך אל הבדל מרתק נוסף ובולט מאוד המודגש בתוך התורה עצמה. יום פטירת אהרן הוא היארצייט היחיד המצוין בכל התורה. התורה אינה מספרת את יום הפטירה של אף אחד מהאנשים הגדולים בה. לא אדם הראשון, לא נח, לא אברהם, לא משה ולא מרים. כל הידוע לנו בנושא הוא מתוך חישובים שונים שערכו חז"ל, אך התורה אינה מתייחסת לכך. האדם האחד והיחיד בכל התורה שמודגש במפורש יום פטירתו הוא אהרן הכהן.

במדבר לג, לד: ויעל אהרן הכהן אל הר ההר על פי ה' וימת שם בשנת הארבעים לצאת בני ישראל מארץ מצרים בחדש החמישי באחד לחדש [ראש חודש אב]. העמק דבר (הנצי"ב מוולוז'ין): לא הודיע הכתוב לא במיתת משה ולא במיתת מרים החודש והיום כי אם במיתת אהרן

אכן לפי דברי המגן אבות הנ"ל, ההסבר ברור: יום פטירת אהרן היה מועד שצוין בכל שנה מחדש. היות שהאבל עליו לא פסק מעולם, לכן יום היארצייט שלו היה מאורע רב משמעות מדי שנה מחדש.

מה היה באמת סוד הקשר העוצמתי בין אהרן לישראל? מביא רש"י דברים מפורסמים:

רש"י: מתוך שהיה נותן שלום בין איש לרעהו ובין אישה לבעלה, נאמר 'כל בית ישראל' – זכרים ונקבות.

מתברר שאהרן עסק בתחום מסוים שמשה לא עסק בו: גישור ופישור בין שותפים שהסתכסכו ובין בני זוג שחשבו להתגרש. וכיון שכן, מיתתו הותירה חור עצום שאיש לא היה יכול למלא אותו. אף אחד לא הצליח לחבר בין לבבות שבורים כמו אהרן הכהן.

וכאן עולות כמובן שתי שאלות עצומות, אותן מעורר הרבי מליובאוויטש: א. איפה היה משה? כיצד יתכן שמשה רבנו – אוהבם של ישראל, הרועה הנאמן שמסר נפשו על עדת חוטאים ובוגדים אחרי חטא העגל והצהיר: "ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת" – לא טרח לעסוק בהבאת שלום בית?

ב. יתירה מכך: מדוע התורה עושה זאת למשה רבנו? כיצד התורה רומזת את הפרט בו משה לא הגיע לשלמות של אהרן, דווקא בתוך הפרשה העוסקת בפטירתו של משה? הרי ידוע הנוהג אחרי מות קדושים אמור' ואפילו כלפי עם הארץ נהוג להפליג בשבחו אחר מיטתו, וכיצד נוהגים להיפך לגבי משה?

ליקוטי שיחות כד/שם: תמוה, הרי בפסוקי פטירת משה מתאים לתאר את מעלות משה, כמו שמאריכה התורה שם 'ולא קם נביא עוד בישראל כמשה', וכיצד מתאימה כאן ההדגשה שאצל משה לא הייתה שלמות המעלה של הבאת שלום כמו אצל אהרן?

אנו מוכרחים לומר כי ישנו קושי בסיסי במאמצים לעסוק בשלום בית. ולכן משה רבנו נמנע מכך. מנגד, אהרן הכהן היה זה שבחר לדלג מעל המחסום ולהתמסר בכל כוחותיו למען קירוב בין לבבות רחוקים.

ב. מעלתו הייחודית של אהרן הכהן ואפילו ביחס למשה, קשורה בקשר הדוק גם לפרשת השבוע, תצווה. פרשתנו מציגה תעלומה ידועה ומפורסמת שהמפרשים האריכו לחפש לה הסברים: המילה "משה" נעדרת מפרשת השבוע.

בעוד ששמו של משה מוזכר כ-600 פעמים בין פרשת שמות בה הוא נולד, ועד פרשת מסעי, המסיימת את חלק התורה המדבר אל משה רבנו. כך שמשה מוזכר כעשרים פעם בממוצע בכל אחת משלושים ואחת הפרשיות הללו, הנה פרשת תצווה יצאה מן הכלל והמילה משה נעדרת ממנה.

הפלא הגדול הוא בכך, שהפרשה כולה **עוסקת במשה**. זה לא שעוברים לדבר על נושאים אחרים שאינם קשורים אליו, אלא כל פסוק בפרשה מדבר על ההוראות של ה' למשה, כיצד להכשיר את הכוהנים לעבודתם במשכן. ובכל זאת התורה עושה תרגילים מורכבים כדי **לדבר עם משה אך בלי להזכיר את צמד האותיות "מ-ש-ה"**. כך מתחילה פרשתנו: **"ואתה תצווה"**, ובהמשך: **"ואתה הקרב אליך"**, אך העיקר לא לומר את הנוסח הרגיל: "וידבר ה' אל משה".

3. זוהר חדש שיר השירים: נמחה שמו מפרשה יפה שבתורה, במצות מעשה המשכן ... שהיה לו לכתוב שמו של משה בכל מלה ומלה ובכל מצוה ומצוה אשר שם.

ישנם שלושה ביאורים מרכזיים לשאלה הזו, והאחרון שבהם קשור ישירות אל הנושא המרכזי שלנו. הביאור הראשון מובא בבעל הטורים בפתח פרשתנו. היעלמותו של משה מהפרשה הייתה תוצאה קשה ממילים חמורות שהוציא מפיו. בפרשה הבאה נשמע את זעקתו הכואבת של משה אחרי שהתבשר על הכוונה לכלות את עם ישראל בעקבות חטא העגל: "ועתה אם תשא חטאתם, ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת". בפרץ של אהבת ישראל שלא היה כמותו, משה יוצר תנאי כלפי הקב"ה, שאם יבחר לכלות את ישראל חלילה, הוא מבקש למחות את שמו מספר התורה.

ומילים יוצרות רושם. אף שמשה התנה את דבריו בתנאי ברור, ולמעשה התנאי לא התקיים והקב"ה חס על עם ישראל, בכל זאת מלים שיצאו מהפה, אינן יכולות לשוב בחזרה. כך דברי חז"ל: "לא יפתח אדם פיו לשטן", משום שהמלים עומדות באוויר העולם ומקטרגות נגדו. ולכן דבריו של משה היו מוכרחים להתקיים במשהו ושמו נמחק מפרשה אחת בתורה.

וביחס לכך שהפרשה שנבחרה לקיום הקללה היא דווקא תצווה, מובאים כמה הסברים. יש אומרים שהקב"ה המתין מחזור שלם של התורה עד הפרשה האחרונה שלפני הקללה של משה. או הסבר אחר: המילה "מספרך", יכולה להידרש "מספר כ", דהיינו מהפרשה **העשרים** בתורה, תצווה.

יהודי עשיר הגיע בעגלה לעירו של החפץ חיים וחיפש את ביתו. בדיוק יצא החפץ חיים מבית הכנסת והעגלה עצרה על ידו והעשיר שאל "היכן גר הצדיק הגדול החפץ חיים?" החפץ חיים הראה לו את כיוון הנסיעה, אך הוסיף כי "הוא אינו צדיק כה גדול". העשיר הזדעזע מהזלזול ומחה בכעס: "כולם יודעים כי מדובר באחד מצדיקי הדור". אך החפץ חיים הגיב בשקט: "אני מכיר אותו אישית והוא אינו גדול כמו שחושבים". העשיר הזדעזע והניף עליו את שוט העגלה.

בערב נכנס העשיר אל מעונו של החפץ חיים ונדהם לגלות כי זה היהודי אותו היכה בבוקר. הוא כמעט התעלף, אך החפץ חיים הגיב בחיך: "אל תצטער, מהמכה שקיבלתי למדתי הלכה חשובה בהלכות לשון הרע: אסור ליהודי לדבר לשון הרע גם על עצמו..."

בכל זאת, רבים לא מסתפקים בהסבר הזה, כיון שסוף-סוף לא ברור כיצד שמו של משה נמחק מפרשת תצווה לפני שהתורה סיפרה בכלל על הקללה שלו בפרשה הבאה (ראו ליקוטי שיחות טז/342 הע' 2). ולכן ישנם הסברים נוספים.

הספר החסידי "פנים יפות", לרבי פנחס הורוויץ, בעל הפלאה, מגדולי תלמידי המגיד ממעזריטש, מציין דבר נפלא: פרשת תצווה נקראת לעולם באותו שבוע בו חל ז' באדר, יום פטירתו של משה. כך יקרה אפילו בשנה מעוברת בה קביעות הפרשיות משתנית, ובכל זאת פרשת תצווה נקראת סמוך לז' אדר ראשון. וזאת הסיבה ששמו של משה נעלם מהפרשה, ללמדנו כי בזה הסדר נעלם משה מעינינו.

יש עוד הסבר שלישי ומרגש, שהוא נוגע ישירות לענייננו: **מדרשי תורה (הקדוש שלמה אנשתרוק מחכמי ברצלונה במאה ה-13): בעבור שהכהונה הייתה ראויה למשה ונעתקה לאהרן [כשלא רצה ללכת לגאול את ישראל], ובה הסדר נאמרו תיקון מלבושי הכהונה... לא הזכירו בשם ... [ללמד] שמשה התחזק בכל אלו העניינים בענוותנותו לכבוד אהרן ותפארתו.**

משה זז הצידה בפרשה הזו, כדי להעניק את **מלוא הכבוד לאהרן אחיו**. הרי לפי התכנית המקורית, משה היה אמור להיות הכהן הגדול. אך כיון שהוא נמנע מללכת לגאול את ישראל וביקש "שלח נא ביד

תשלח", "ביד אחי אהרן", לכן הכהונה נלקחה ממנו והועברה לאהרן. וכיון שכן, בפרשה הזו – העוסקת בעיקר בבגדי הכהונה ובהכשרת הכהנים לעבודתם - משה זז הצידה כדי להפגין את הענקת התפקיד לאהרן בלב שלם ואת העובדה שכל מה שעשה, לא עשה אלא לכבוד אהרן ותפארתו.

וכיון שכך, אין מתאימה מהפרשה הזו כדי לדון באותה תכונה ייחודית שאפיינה את אהרן והעצימה את גדולתו אפילו לעומת אחיו, איש האלוקים, משה רבנו.

ג. קראתי פעם סיפור מיוחד במינו: ג'ייקוב היה סוחר יהודי עשיר בלונדון, הוא התגורר בשכונה היהודית, סטנפורד היל ועסק בתחום הנייר וההדפסה. פעם הוא חתם עסקה ענקית באחד המלונות המפוארים ברחוב seven sisters road ויצא עם תיק עור תפוח ובו 100,000 שטרלינג.

הוא התקרב לרכב ופתאום צפו מולו שלושה גברים שחורים וחסמו את דרכו. לבו החל להלום בפראות, מול עיניו חלפו כל חייו, אשתו וילדיו שממתינים לו בבית, בית המסחר אותו הקים בעשר אצבעות, ומולו עומדים שלוש האנשים בפנים חתומות. "תניח את התיק ותמשיך הלאה", אמר המנהיג ביניהם בקול קר. לא היה לג'ייקוב מה להפסיד והוא נקט בפעולה חסרת סיכוי. "אתה נראה לי אדם טוב, הוא אמר למנהיג ביניהם, אתה נראה כמו בחור עם תכונות טובות, עם אינטליגנציה וכושר מנהיגות, תסביר לי למה אתה מבקש את הכסף שלי?" "כי אני רוצה לקנות וודקה וסמים", ענה האיש בקול צרוד. "כמה עולה בקבוק וודקה?" - "חמש לירה". ג'ייקוב הוציא את הארנק ונתן לו עשר לירה שטרלינג. ואז קרה נס. הבחור לחש באוזני השותפים שלו והם נעלמו.

למחרת בערב, כשג'ייקוב עוד לא הצליח להתאושש מההלם שתקף אותו, הוא הלך להתפלל מנחה בבית הכנסת השכונתי בו התפלל תמיד. כשהתקרב אל השער, ראה לחרדתו את הבחור מאתמול יושב וממתין לו. הוא פנה לברוח, אך זה עצר אותו. הוא הוציא מהכיס חמש לירה שטרלינג ואמר כי זה העודף על הבקבוק וודקה מאתמול. ג'ייקוב לא הבין מה קורה והלה הסביר: "אתה אמרת לי שאני נראה כמו אדם טוב. רציתי שתדע כי אני בן 27, ומעולם לא אמרו לי שאני נראה בנאדם טוב. תמיד אמרו לי שנולדתי להיות מושחת וללסטם את הבריות. אדם כמוך הוא לא אחד שצריך לקחת את הכסף שלו"...

בכל הדורות אנחנו שואלים את עצמנו, מה אנשים רוצים? מה מניע אנשים לרוץ מהבוקר עד הערב? מה בעצם מבקש אדם מעצמו ומה הוא מצפה לקבל מבן הזוג שלו? יש אומרים שאנשים מחפשים הנאה, יש אומרים שאנשים מחפשים כוח, יהיה מי שיאמר שאנשים מחפשים כסף או איכות חיים. אך האמת העמוקה היא, שאנשים מחפשים הערכה. כל המרוץ להשגת עוצמה וכסף נועד להיות כיוסי כדי לגבש כבוד והערכה עצמית. אנשים רוצים להיות ראויים ונחשבים.

מהעבר השני, הדבר ממנו אנשים חוששים יותר מכל הוא בוששה. אנשים נוהגים לתאר אירוע כואב של העלבה במלים הקשות: "העדפתי למות" או "ביקשתי שהאדמה תפתח את פיה ותבלע אותי". משום שהבושה מגמדת את האדם ופוגעת ב"אני" העמוק ביותר שלו. הרמב"ם מציין כי אחת הראיות לכך היא, שאנשים מוכנים להפסיד את ההנאה והעונג הגדולים ביותר מבחינתם, ובלבד שלא להתבייש. מכאן שהרצון להיות מוערך הוא גדול יותר מכל התאוות בעולם ואפילו מתאוות העונג.

4. בראשית מט: ולבן שיניים מחלב – כתובות קיא: טוב המלבין שיניים לחברו יותר ממשקהו חלב.

פירוש המשנה להרמב"ם פרק חלק סנהדרין: אתה מוצא רוב בני האדם מייגעים נפשותיהם וגופיהם בעמל ויגיעה שאין למעלה ממנה, עד שיגיע לו מעלה וכבוד ושינשאוהו בני אדם... והרבה מבני אדם מתרחקים מן הגדול שבתענוגי הגוף - מיראתו שישגיחהו מזה חרפה ובושת מבני אדם.

מי שידעה את הסוד העמוק הזה אודות נפש האדם הייתה תמר. התורה מספרת איך תמר וויתרה על חייה והייתה מוכנה לעלות על המוקד עם שני עובריה ובלבד שלא להלבין את פניו של יהודה. מכאן למדו חז"ל: "נוח לו לאדם להפיל עצמו לכבשן האש ובלבד שלא להלבין פני חברו". שכן לבייש הוא סוג של רצח. בשני המקרים אנו פוגעים בעצם הרגשת הקיום.

זוהי היה הקו שהנחה את אהרן הכהן. כאשר אהרן שמע על שותפים שהסתכסכו או בני זוג שהתרחקו זה מזה, הוא לא היה עושה שום דבר מהטקטיקות המוכרות. הוא לא היה מנסה לרקום פשרה ביניהם או לערוך הסכם ממון שירצה את שני הצדדים, אהרן היה נוקט בפעולה אחרת לגמרי. הוא היה מפיץ **דברי שבח והערכה הדדיים.**

אהרן היה הולך לכל אחד מהצדדים ואומר דבר אחד: החבר שלך אוהב אותך. החבר שלך מעריך אותך. החבר שלך יודע שהוא לא ימצא לעולם שותף או בן זוג נאמן כמוך. וכאשר אדם שומע שהצד השני מעריך ואוהב אותו – כבר נפתרה חמישים אחוז מהבעיה. משום **שמחמאה מחוללת אהבה.** מחמאה היא הדבר שאנשים זקוקים לו יותר מכל ולכן היא הדרך הטובה ביותר לדלג על הפער בין אנשים ולחבר לבבות רחוקים.

באותה דרך היה אהרן מתמודד עם נער שחטא וסר מדרך הישר. בשעה שכולם היו לועגים לו, היה אהרן ניגש אליו ולוחץ את ידו בחמימות. זה היה קירוב שביטא את ההערכה העמוקה אליו ואת האמון שאהרן נותן בו. ואכן אחר כך כשאותו אדם היה מתפתה לחטוא, היה נזכר בלחיצת היד החמה של אהרן והיה אומר לעצמו, איך אאכזב את אהרן?

עד כאן צד אחד, אבל עכשיו - אומר הרבי מליובאוויטש רעיון עמוק - עלינו להיכנס אל עומק **המורכבות** של מתן מחמאה. אמירת דברי שבח כרוכה פעמים רבות בחציית גשר: **בשינוי מהאמת!** לפעמים אנו חוזרים הביתה עייפים ואין לנו חשק להחמיא לאף אחד. לפעמים זה יותר חמור והאדם העומד מולנו אינו ראוי במיוחד לדברי השבח שנאמרים עליו, ולפעמים זה באמת חמור ואין כל שחר לדברי השבח הללו. כמו במקרה המוזכר לעיל, שאהרן היה פונה אל אחד השותפים ואומר לו כי חברו מעריך אותו ומיחל לחידוש הקשר עמו. דבר שלא היה נכון כמובן.

וכאן נוצר הפער בין משה ואהרן. בעוד שאהרן בער בערך השלום והאמין שהוא גדול מערך האמת, משה לא היה מסוגל לעשות זאת. משה היה "איש האלוקים", הוא שימש מוליך ישיר של הקדושה העליונה וכיון שכן לא הייתה שייכת מציאות כזו שמשה יזוז מילימטר מהאמת האובייקטיבית.

וכאן אנו מגיעים אל פסגת הרעיון: לאורך חייו, משה מימש בכל רגע את שליחותו האלוקית ולא זז ממנה כמלוא נימה. זאת הייתה שליחותו ואין בלתי, להפיץ את האמת המוחלטת ולשמש השראה לחיים של הוגנות. אך ברגעי החיים האחרונים שלו, לאחר שעלה להר נבו והשלים את שליחותו בעלמא הדין, היה למשה רגע לחשוב על מה **שלא הספיק בחייו.** אמנם לא באשמתו כי זאת לא הייתה שליחותו, אבל למעשה, צפה ועלתה מול עיניו הנהגתו האצילית של אהרן אחיו אשר "רבים השיב מעוון" וריבה ושילש את האושר בבתי ישראל, ופתאום לראשונה בחייו, משה חש בעוצמה את המהפכה שיצר אהרן.

ולכן דווקא הפרשה המספרת על פטירת משה היא זאת שמעצימה את מעלת אהרן, כיון שזה בדיוק היה הרגע בו משה התעצם בכל כוחו עם מהפכת האהבה של אהרן.

החסיד רבי בערל בוימגרטן היה מנהל רוחני בישיבה בברוקלין. פעם הוא שם לב כי אחד הבחורים חומק מההתוועדות בשבת אחרי הצהריים. הוא התקרב אל אותו בחור והריח ריח עשן מבגדיו. לא היה ספק: הבחור מעשן בשבת. ברור שאין לו מה לעשות בין כתלי הישיבה, אך לפני שהרב בוימגרטן קיבל החלטה כזו, הוא ביקש את הסכמתו של הרבי.

הרבי השיב כך: **"עין אבות דר"נ פי"ב מ"ג"**. זה המדרש אותו נקרא בשורות הבאות האומר כי אהרן קירב עם מחמאה. במקום לראות את האמת העומדת מול העיניים, אהרן העדיף להתעלות מעליה ולומר את האמת העמוקה יותר: **"כל מה שילד צריך הוא מבוגר אחד שיזכיר לו שהוא קדוש"**.

אבות דרבי נתן שם: כשהיה אהרן מהלך בדרך ופגע באדם רשע, היה נותן לו שלום. למחר ביקש אותו האיש לעבור עבירה, אמר היאך אשא עיני ואראה את אהרן? בושתי הימנו שנתן לי שלום. וכן שני בני אדם שעשו מריבה, הלך אהרן וישב אצל אחד ואמר, ראה חברך מהו אומר? מטרף את לבו וקורע את בגדיו, היאך אשא עיני ואראה את חברי, וכך יושב אצלו עד שמסיר קנאה מלבו...

ליקוטי שיחות כד/255: כדי לעשות שלום בין אדם לרעהו, היה אהרן משנה מהאמת, שזה דבר המותר על פי תורה. אולם אצל משה רבנו, שמדתו מדת האמת לא הייתה שייכת הנהגה כזו של הבאת שלום. וזאת הסיבה שמעלת אהרן מסופרת דווקא בפרשה העוסקת בפטירת משה, שכן במשך חייו היה משה עוסק כל כולו בשליחותו המיוחדת להפיץ את האמת האלוקית. אך כאשר עלה להר נבו והשלים את שליחותו בעולם, היה יכול להרגיש את מעלת אהרן שהביא שלום לכל אדם.

קעת אפשר להניח מה תהיה התשובה על הדילמה ההלכתית בה פתחנו. בעימות בין האמת והשלום, בין האמת האובייקטיבית ובין הצורך לכבד ולהעריך את בן הזוג – ההערכה קודמת.

יביע אומר שם: איסור ברכה שאינה צריכה אינה אלא איסור מדרבנן ... לכן טוב שלא לגלות לו כלום כדי שלא לגרום חשש גירושין בין בני הזוג או אפילו מריבה וקטטה וגם בזיון גדול לאישה ומשפחתה. ... הלכך יניחו לאב לעשות הפדיון עם שתי הברכות, שגדול כבוד הברית שדוחה לא תעשה שבתורה.

ד. הענקת מחמאה לזולת, נושאת עוד מעלה עצומה: היא מניעה לפעולה ודוחפת לשיתוף פעולה הדדי. הרבי מליובאוויטש למד זאת בהזדמנות אחרת מפסוקים מפורשים בתורה. האדם הכי מוחמא בכל כ"ד ספרי התנ"ך הוא נח. הוא האדם היחיד בכל התנ"ך אשר מכונה בתואר הנעלה: "צדיק". ולא פעם אחת אלא כמה פעמים: "נח איש צדיק תמים היה בדורותיו את האלוקים התהלך נח ... כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה".

מדוע יוצאת התורה מגדרה לשבח את נח בצורה שלא עשתה כמותה עם אדם, אברהם, משה או דוד? ועוד שאלה מתבקשת: מדוע התורה משבחת את נח רק בפרשת נח ולא בפעם הראשונה שהוא מוזכר בתורה כבר בפרשת בראשית?

הרבי יישב את שתי השאלות בהסבר אחד רב-עוצמה (ליקוטי שיחות ה/6-45): נח יוצא למלחמה של חייו. אדם בודד מול כל העולם. הוא אמור להקים תיבה ענקית תוך יציאה למאבק בשכנים הרשעים, בעירייה, בארגונים הירוקים, בארגוני צער בעלי חיים ועוד... אדם בודד יכול לצאת למאבק הרואי כזה רק אם הוא מאמין שיש לו את הכוחות לכך. ולכן פרשת נח מתחילה עם סדרת שבחים לנח. זאת הדרך של הקב"ה להעצים את הביטחון העצמי שלו ולומר: "נח, תרגיש בנוח, אתה מסוגל לעשות את זה..."

ה. החפץ חיים שהה פעם בעיר אחרת בשבת והתארח בביתו של יהודי אחד. הם נכנסו הביתה אחרי ערבית ואותו יהודי הבחין ששכחו להניח את המפה המכסה את החלות. אשתו קרסה על הספה בעייפות ההכנות לשבת והוא התפרץ עליה בצעקות: "איזה שולחן שבת זה? איפה המפה של החלות?" האישה העייפה חשה בושה עצומה ממה שקרה.

כשהם ניגשו לטול ידיים, שאל אותו החפץ חיים, האם הוא יודע מדוע מכסים את החלות במפה? "בוודאי, כדי שהפת לא תתבייש בכך שמקדימים לה את ברכת היין". "נו, אמר החפץ חיים, אם יהודי צריך להיות רגיש לבושתה של הפת, שאין לה לב ואין לה רגשות, כמה הוא צריך להיות ערני לבושתה של אשתו? בפרט לאחר שהיא פרקה את כל כוחותיה בהכנות לשבת?"

ישנה תופעה ידועה ועצובה בין בני זוג. דווקא במקום בו אנו מצפים להכי הרבה הערכה ותמיכה רגשית, אנו זוכים ליחס קפדני ומחמיר במיוחד. לא פעם מתלוננים גברים ונשים כי בן הזוג שלהם אינו מעריך אותם כמו שמעריכים אותם מחוץ לבית, בעבודה, בבית הכנסת או בפעולות התנדבותיות כלשהם. "בעלי או אשתי אינם מבינים למה כל כך מעריצים אותי בעבודה".

למה זה קורה? משתי סיבות משולבות: א. אנחנו מתרגלים אל הטוב ופשוט מפסיקים להבחין בקיומו. אנו מקבלים כמובן מאליו את המעלות הטובות של הזולת ופשוט מפסיקים להתפעל מהן. הן הופכות להיות שקופות (ראו אגרות קודש כט עמוד קמא-ב). ב. מנגד, האדם בטבעו שואף כל העת לצמוח

ולהתקדם ולכן הוא פוזל לצדדים ועורך השוואות בינו ובין חבריו, וזה גורם לו להבחין בעיקר **במה שאין לו**. באותן תכונות שחסרות בעצמו ובבן הזוג שלו.

וזו הטרגדיה של הנישואים: דווקא המקום הכי אוהב עלול להפוך להיות המקום הכי קפדני. וזאת בעיה נוראה, כי בלי הערכה אין אהבה, ובלי מחמאה אין קשר. אנשים מתחננים בראש ובראשונה כדי לזכות בתמיכה רגשית ובקבלה ללא תנאי, אך השותפות בין בני הזוג הופכת להיות בעיקרה טכנית, בניהול הבית והילדים, ואילו הבסיס האמתי של הנישואים – הקשר הרגשי – נשמט הצידה.

איך מתחילים להעצים? מאיפה מתחילים להעריך ולבטא שבח?

המקום הטוב ביותר – וגם האמתי ביותר – הוא **הכרת הטוב**. בני זוג צריכים להקפיד להודות אחד לשני על כל הטוב שהם זוכים לו. האישה טרחה והכינה ארוחת ערב, הבעל טרח ועשה קניות, הילדים גילו התלהבות ולקחו חלק בהכנת השולחן – עלינו לשים לב אל כל הטוב שזכינו בו ולציין אותו בפה מלא ובאופן קבוע.

יתכן שבהתחלה לא יהיה קל לפרגן, ובכלל האדם חושש להודות לאחרים כדי לא להרגיש שהוא חייב משהו למישהו, אך למעשה אין מחיר יקר מדי ליצירת קשר רגשי. אנשים שמתרגלים להחמיא ולשבח, הופכים בהדרגה את צורת החשיבה שלהם ולאט לאט הראש שלהם עובר **לחפש דברים טובים לשבח עליהם**. מאנשים נרגנים שאינם מרוצים מכלום, הם הופכים להיות טיפוסים מאושרים.

**כתיבת השיעור והפצתו באופן חופשי
מתאפשרת בתמיכתם של שלוחי רבנו ברחבי תבל**

**ובחסותו האדיבה של הנגיד החסידי
ר' שניאור ורעייתו יוכבד שיחיו מינסקי
להצלחה רבה בכל ענייניהם
ולעילוי נשמת מרת
שיינא בעשא בתיה בת יוסף דב**